

Samråd i Udvalget for Udlændinge- og Integrationspolitik om optjeningsprincippet

Samrådsspørgsmål
AR

Overvejer skatteministeren andre løsninger på henvendelsen fra Kommissionen om optjeningsprincippet for børne- og ungeydelsen og børnetilskud end at opgive kravet om en vis beskæftigelses- eller bopælsperiode i Danmark?

Sagen har ikke betydning for andre ydelser

Jeg vil gerne starte med at sige, at jeg forstår den bekymring, som er baggrunden for dagens samråd.

Bekymringen går på, om vi kan værne om og bevare det velfærdssystem, som vi har i Danmark.

Jeg er af den opfattelse, at vi skal gøre alt for at bevare vores velfærdssamfund med lige adgang til goderne for alle. Det er en mærkesag for regeringen.

Jeg mener dog ikke, at denne sag er en sådan trussel mod velfærdssamfundet, som den af nogen er blevet udråbt til. Jeg vil

godt mane til besindighed.

Inden jeg går til besvarelsen af spørgsmålet, vil jeg derfor indledningsvist starte med at fortælle om baggrunden for, at vi sidder her i dag og slåre ting fast.

For det første vil jeg sige, at denne sag ikke har betydning for andre ydelser. Det skyldes, at optjeningsprincippet for børneydelser bygger på et princip om "gradvis optjening" uden sammenlægning med perioder i andre EU-lande. Der er ikke andre ydelser, der er baseret på dette princip.

Sagen har alene betydning for børneydelser

For det andet vil jeg godt understrege – uden dermed at nedtone alvoren i sagen, at denne sag ikke kommer til at slå bunden ud af den danske statskasse. Efter Skatteministeriets seneste oplysninger er der i dag ca. 1.900 personer omfattet af optjeningsprincippet. Det skønnes at koste staten ca. 30 mio. kr. i 2013 samt ca. 15 mio. kr. årligt fra 2014 og frem at opgive optjeningsprincippet. Der er altså tale om et mindre beløb, når man tager i betragtning, at vi udbetaler børne- og ungeydelse for i alt 14,5 mia. kr. og børnetilskud for i alt 2,5 mia. kr. om året i Danmark.

Aflive myte om periodens længde

For det tredje vil jeg gerne understrege at udlændinge, der kortvarigt arbejder i Danmark, kun har ret til børneydelser i den periode, de arbejder i Danmark. Når udlændingen ikke længere er beskæftiget i Dan-

mark, ophører retten til ydelsen.

Efter pressens dækning af sagen har mange borgere let kunnet få den fejlagtige opfattelse, at Danmark skal fortsætte med at betale børnecheck, når udlændingen har forladt landet. Det skal vi naturligvis ikke.

Rammerne for EU-samarbejdet

Med disse ting slået fast vil jeg godt give sagen et par yderligere ord med på vejen. Vi har siden 1. januar 1973 været medlem af EU. Et medlemskab, som har givet Danmark en lang række muligheder, der har bidraget til at øge velstanden i Danmark. Men det er samtidig et medlemskab, som forpligter. Arbejdskraftens fri bevægelighed er en traktatfæstet rettighed for EU-samarbejdet, og det betyder, at der er nogle rammer, vi af samme grund er nødt til at handle indenfor.

Kommissionens henvendelse

Kommissionen henvendte sig i april 2013 til Danmark om anvendelsen af optjeningsprincippet. Det er Kommissionens faste opfattelse, at denne er i strid med sammenlægningsprincippet i EU-retten.

De danske regler

De danske regler, der blev besluttet i 2010, indeholder et optjeningsprincip for børne- og ungedydelse og børnetilskud, der også omfatter EU-borgere. Baggrunden for reglerne var at sikre en reel tilknytning til Danmark for at kunne opnå fuld ydelsesudbetaling.

To domme fra EU-Domstolen

Efter indførelsen af optjeningsprincippet har EU-Domstolen afsagt to domme i henholdsvis 2011 og 2013, der bidrager til en ny forståelse af sammenlægningsprincippet rækkevidde.

Meddelt Kommissionen at ændre praksis og ændre loven

Regeringen har nu set grundigt på Kommissionens henvendelse. Det er vores konklusion, at vi ikke kan opretholde kravet om en vis beskæftigelses- eller bopælsperiode i Danmark. Perioder i andre lande skal tælles med, når optjeningsprincippet skal opfyldes.

Det har vi før sommerferien meddelt Kommissionen. Vi har tillige bedt Udbetaling Danmark, som administrerer ydelserne, om at ændre praksis i Danmark for udbetaling af børne- og ungeydelse og børnetilskud. Da der er tale om en forordning, som er umiddelbart gældende i Danmark, lægges praksis således allerede om. Regeringen vil tillige i den kommende folketingssamling fremsætte lovforslag, hvor vi tilpasser lovgivningen på området.

Tilbage til rammerne for EU-samarbejdet

Det er regeringens holdning, at når der er foretaget en juridisk vurdering, som klart siger, at Danmark har et regelgrundlag, som er i strid med en EU-forordning, så er vi forpligtede til at rette ind. Det er nu engang de rammer, vi arbejder under. Havde det været vurderingen, at Danmark ville have haft en reel mulighed for at vinde en even-

tuel sag ved EU-Domstolen, så havde vi naturligvis grebet den mulighed. Den mulighed var der ikke.

Tilbage til besvarelsen af spørgsmålet

Det bringer mig så tilbage til den egentlige besvarelse af spørgsmålet om, hvorvidt regeringen har overvejet andre løsningsmodeller til erstatning af optjeningsprincippet. Det vil sige løsninger, som tjener samme formål - at sikre en vis tilknytning til Danmark, før man får adgang til danske familieydelse.

Andre overvejelser

Jeg kan bekræfte, at regeringen er i gang med at overveje andre løsninger. Men der ligger desværre ikke en oplagt løsningsmodel og venter.

Rammer for EU-samarbejdet

Man skal huske på, at der er snævre grænser for, hvad vi kan gøre. Alle ændringer i nationale regler skal overholde EU-retten.

Børne- og ungeydelse og børnetilskud er sociale ydelser, som er omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 883 fra 2004 om koordinering af de sociale sikringsordninger.

Forordning 883/2004's hovedprincipper

Forordningen hviler på en række hovedprincipper, herunder blandt andet kravet

om ligebehandling og sammenlægning af perioder.

Ligebehandlings-
princippet

Ligebehandlingsprincippet sikrer statsborgere i en medlemsstat, at de i relation til adgangen til de sociale sikringsydelser stilles lige med statsborgere i den medlemsstat, i hvilken de er bosat eller beskæftiget. Ligebehandlingsprincippet indebærer et forbud mod både direkte og indirekte diskrimination, f.eks. ved at opstille tildelingskriterier, som statens egne statsborgere lettere kan opfylde end andre EU/EØS-borgere. Man kan fx ikke undlade at udbetale børneydelser, fordi det pågældende barn ikke bor i Danmark. Ligebehandlingsprincippet betyder også, at alle begrænsninger i adgangen til en ydelse tilsvarende vil ramme egne statsborgere.

Sammenlægnings-
princippet

Tilsvarende gælder der et sammenlægningsprincip, som vi efter Kommissionens henvendelse har fået en ny forståelse af. Princippet betyder kort fortalt, at perioder i andre lande skal tælles med, hvis der gælder et optjeningsprincip for adgang til ydelsen. Formålet med sammenlægningsprincippet er at sikre, at personer ikke mister rettigheder, fordi de flytter til en anden medlemsstat eller får arbejde i en anden medlems-

stat.

Ingen nemme løsninger

Det er således indenfor disse snævre rammer, der skal findes en løsning. Det er ikke nemt, og de forslag, vi har set hidtil, vil helt givet afføde en række andre problemer. Og jeg er ikke tilbøjelig til uden videre at erstatte en i øvrigt velfungerende ordning med en ordning, som blot indeholder langt større problemer. Jeg erkender, at de nuværende regler ikke er optimale, men man skal passe på, at man ikke i sin iver efter at finde en løsning, får skabt et regelsæt, som indebærer andre - og større - ulemper. Man skal ikke skylle barnet ud med badevandet.

Skattefradragmodel

Tag nu for eksempel en løsning, hvor man omlægger børne- og ungeydelsen til et skattefradrag. Formålet med løsningen skulle være, at udenlandske arbejdstagere ikke skulle have fradraget eller i hvert fald ville have vanskeligere ved at udnytte det. Men en omlægning til et skattefradrag vil ikke umiddelbart være den optimale løsning, som man ellers kan få indtryk af, når man ser nyhedsdækningen af sagen.

Skattereglerne skal således også respektere ligebehandlingsprincipper. Omlægningen vil derfor kun i et vist omfang begrænse

udbetalingen til EU-borgere med arbejde i Danmark.

Fordelingsmæssige konsekvenser

En omlægning vil derimod have fordelingsmæssige konsekvenser, da mange lavindkomstgrupper i Danmark ikke vil kunne udnytte det fulde fradrag. Det kunne man selvfølgelig vælge at kompensere for. Men en kompensation udenfor skattesystemet vil være en social ydelse, som vandrende arbejdstagere også vil kunne få adgang til. Så er vi jo lige vidt.

Begunstige svenskere

En omlægning til et skattefradrag vil desuden i visse tilfælde stille udenlandsk arbejdskraft bedre end dansk arbejdskraft i forhold til i dag. For eksempel vil svenskere, der arbejder i Danmark, kunne få ret til fradrag i Danmark og børneydelse i Sverige. Det skyldes, at ydelserne ved en omlægning rubriceres forskelligt - som henholdsvis social ydelse i Sverige og skattefradrag i Danmark.

Ingen nemme løsninger

Den angiveligt åbenbare løsning, som har været beskrevet i medierne, er desværre langt fra så nem og ligetil, som man umiddelbart kan få opfattelsen af.

Vi er åbne for forslag

Indtil videre er det ikke lykkedes at finde en

god løsning, som kan sikre en vis tilknytning til Danmark, før man får ret til børne- og ungeydelse. Men jeg er naturligvis åben overfor alle gode forslag.

Fokus på tillige løse sagen indenfor rammerne af EU-samarbejdet

Når vi ikke kan finde en god løsning til erstatning af optjeningsprincippet, er det vigtigt, at vi adresserer problemstillingen i europæisk sammenhæng og i samarbejde med ligesindede lande arbejder for at fremme forudsætningerne for at opretholde det nuværende danske system for velfærdsydelser. Det vil regeringen gøre.

Afrunding

Afslutningsvist vil jeg godt runde spørgsmålet af med at understrege, at denne sag ikke har betydning for EU/EØS-borgernes ret til andre danske sociale ydelser. Ligesom sagen ikke slår bunden ud af den danske statskasse.

Samrådsspørgsmål
AS

Er skatteministeren tilhænger af optjeningskrav i forhold til velfærdsydelser generelt, og mener ministeren, at det er ønskeligt at have et optjeningskrav i forhold til børne- og ungeydelse og børnetilskud?

Tilhænger af optjeningskrav

Jeg mener, at der kan være god fornuft i et optjeningskrav i den udstrækning, at et optjeningskrav er foreneligt med EU-retten.

Rammer for EU-samarbejdet

Som nævnt i besvarelsen af foregående spørgsmål gælder der nogle grundlæggende principper, som vi er nødt til at handle indenfor, når vi laver lovgivning i Danmark. Ligebehandlingsprincippet betyder for eksempel, at der er meget begrænsede muligheder for at opstille optjeningsprincipper for EU-borgere, der ikke i samme grad rammer danskere.

Der gælder allerede optjeningsprincipper forskellige steder i dansk lovgivning, fx ved optjening af retten til folkepension, som vurderes at være i overensstemmelse med EU-retten. Det er regeringen naturligvis tilhænger af.

Optjeningskrav for ret til folkepension

Ret til fuld folkepension er betinget af 40 års bopæl her i riget i perioden fra det 15. år til folkepensionsalderen. Ved en kortere

bopælsperiode fastsættes folkepensionen efter forholdet mellem bopælsperioden og 40 år. Dette optjeningskrav kaldes også brøkpension eller pro rata pension.

Brøkpension giver god mening på pensionsområdet i modsætning til familieforsørgelsesområdet, fordi pension først kommer til udbetaling, når man har nået pensionsalderen. Når der ydes brøkpension, er pensionen proportional med perioden, som den berettigede har haft i de enkelte EU/EØS lande. Heri ligger, at en person kun kan optjene ret til pension i ét medlemsland ad gangen, men at den optjente pension gemmes og først udbetales, når man går på pension.

Princippet har hjemmel i Forordning 883/2004

Princippet må ses i lyset af forordning nr. 883/2004 om koordinering af sociale sikringsydelser. Efter disse regler skal den berettigede have pension fra hvert af de EU/EØS lande, hvor den pågældende har optjent retten til pension.

En pensionist kan således slå sig ned i et hvilket som helst EU/EØS-land og leve af den brøkpension, pensionisten har optjent fra de forskellige EU/EØS-lande.

Princippet er begrænset til pension

Det oplagte spørgsmål er så naturligtvis om princippet om brøkpension eller pro rata pension kan udstrækkes til at omfatte familieydelser. Det kan det desværre ikke. Princippet er ikke almindeligt i den forstand, at det finder anvendelse på alle sociale ydelser. Princippets anvendelse er begrænset til pensionerne og fordelingen af udgifterne til visse erstatninger efter lovgivningen om erhvervssygdomme.

Princippet kan ikke udstrækkes til familieydelser

Familieydelser er derimod omfattet af hovedprincippet i forordning nr. 883. Efter dette princip kan en person kun være omfattet af lovgivningen om social sikring i ét medlemsland ad gangen. Det vil eksempelvis betyde, at hvis man bor i Tyskland og arbejder i Danmark, kan man kun være social sikret i et af landene. Forordningen koordinerer således, hvilket lands regler for social sikring personen er omfattet af. I eksemplet vil det være dansk social sikring, der gælder, da forordningen siger, at beskæftigelseslandet går forud for bopælslandet.

Forordningen giver således ikke mulighed for at lave en optjeningsmodel for familieydelser på samme måde som ved optjening af folkepension, hvor ønskeligt det end

måtte være.

Samrådsspørgsmål
AT

Vil skatteministeren redegøre for, hvordan det kan være, at regeringen vil rulle reglerne for optjeningsprincippet for børne- og ungeydelse og børnetilskud tilbage til retstilstanden i 2010, når SF og S i 2010 ved forhandlingerne om forslag til lov om ændring af lov om en børnefamilieydelse og lov om børnetilskud (L79) havde den holdning, at det var et stort problem, at EU borgere, som har arbejde i Danmark, er berettiget til ydelserne, selvom barnet ikke bor i Danmark?

Det polemiske svar

Det polemiske svar er, at vi nok ikke havde siddet her i dag, hvis VK-regeringen havde lyttet til S og SF i 2010 og vores opfordring til at tage en dialog med Kommissionen om, hvorvidt et optjeningsprincip for børne- og ungeydelse var i overensstemmelse med EU-retten.

Det simple svar

Men det simple svar på spørgsmålet – som jeg også tror, at spørgeren er bekendt med – er, at vi er nødt til at rulle reglerne for optjeningsprincippet tilbage. Så simpelt er det.

Det har på ingen måde været regeringens ønske af egen drift at fjerne et optjeningskrav. Jeg har forklaret om baggrunden tidligere under samrådet. Det vil jeg undlade

at gentage. Men kort fortalt har en analyse af Kommissionens henvendelse i foråret ført til, at det er regeringens vurdering, at vi ikke kan opretholde kravet om en vis beskæftigelses- eller bopælsperiode i Danmark. Perioder i andre lande skal tælles med, når optjeningsprincippet skal opfyldes.

De EU-retlige rammer
må respekteres

Det er således et nødvendigt tiltag for at leve op til de principper, som er sat for EU-samarbejdet.

Havde det været vurderingen, at Danmark ville have haft en reel mulighed for at vinde en eventuel sag ved EU-Domstolen, så havde vi naturligvis grebet den mulighed. Den mulighed var der ikke.

Mener skatteministeren, at det er rimeligt, at udlændinge, der arbejder i Danmark, fra dag et skal være berettigede til at modtage børne- og ungedydelsen og børnetilskud?

Jeg har allerede besvaret spørgsmålet ved besvarelsen af de foregående spørgsmål. Regeringen havde ikke pålagt administrationen at ændre praksis og ville ikke fremsætte lovforslag i den kommende samling, hvis vores lovgivning og praksis havde været i overensstemmelse med EU-reglerne.

Med andre ord fandt vi den gældende lovgivning og praksis rimelig.

Men som en ansvarlig regering retter vi ind, når vi bliver gjort opmærksomme på, at vi handler i strid med EU-retten. Jeg håber, at det er tilstrækkeligt svar på spørgsmålet.